

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY SERIES 3: 55 - GENEIVAT DA'AT: ADVERTISING AND MISREPRESENTATION

OU ISRAEL/BEIT KNESSET HANASI - SUMMER 2026

A] GENEIVAT DA'AT - THE MITZVA

1. לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְחֲשׂוּ וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ.

ויקרא יט:יא

The Torah includes a prohibition of 'stealing'.

2. וַיַּעַשׂ אַבְשָׁלוֹם כַּדָּבָר הַזֶּה לְכָל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־יָבֹאוּ לְמִשְׁפַּט אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיִּגְנֹב אַבְשָׁלוֹם אֶת־לֵב אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל.

שמואל ב טו:ו

In the story of Avshalom the verse uses the expression 'geneivat lev' - stealing the heart - i.e. deception and trickery.

3. וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת־לֵב לָבָן הָאֲרָמִי עַל־בְּלִי הַגִּיד לוֹ כִּי בָרַח הוּא.

בראשית לא:כ

*We also see this in the story of Ya'akov and Lavan - Ya'akov tricked Lavan - he 'stole his heart'.*¹

4. שבעה גנבין הם - הראשון שבגנבים גונב דעת הבריות והמסרב לחבירו לארחו ואין בלבו לקרותו

מכילתא משפטים פ' יג

Chazal coin the phrase 'geneivat da'at' and teach that deception is the worst of all theft!

5. בפרשת קדושים כתוב (ויקרא יט:יא) לֹא תִגְנֹבוּ. וכבר בארנו למעלה (ל"ח קנד) שבממון הכתוב מדבר..... ותניא בתוספתא דבבא קמא (ז:ג) שלשה גנבים הם הראשון שבכולם גונב דעת הבריות, מרבה לו בתקרובת ויודע שאינו מקבלו ומסרב בו לאכול ויודע בו שאינו אוכל ותנן במסכת סוטה (ט:ט) לפי שגנב אבשלום שלש גנבות - לב אביו, ולב בית דין, ולב כל ישראל - נתקעו בו שלשה שבטים שנאמר (שמואל ב' יח:ד) וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים בְּכַפּוֹ וַיִּתְקַעַם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם, וגונב דעת הבריות נקרא גנב שנאמר (שמואל ב' טו:ו) וַיִּגְנֹב אַבְשָׁלוֹם אֶת־לֵב אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל.

ספר מצוות גדול לאוין סימן קנה

Smag (Sefer Mitzvot Gadol) brings Geneivat Da'at in his list of Torah mitzvot as part of the mitzva not to steal generally.

6. שלא לגנוב ממון דכתיב לֹא תִגְנֹבוּ ויש גניבה אחרת שאסרו חכמים כגון גניבת הדעת אסור ואפילו דעתו של עכו"ם אסור.

ספר מצוות קטן מצוה רסב

Smak (Sefer Mitzvot Katan) understands Geneivat Da'at to be a rabbinic mitzva.

7. יא וכן כל מרמה שבעולם אסורה במקח וממכר אפילו לנכרי. כגון אם יש מום במקחו צריך להודיעו ללוקח אף על פי שהוא נכרי שהרי זה מטעהו וגונב דעתו אם אינו מודיעו. והרי זה כגונב ממנו ממון ואסור מן התורה כמו שיתבאר בהלכות גזלה: יב ואפילו לגנוב דעתו בדבר שלא יגיע לו הפסד להנכרי אסור מדברי סופרים. כגון למכור לו בשר נבילה בחזקת שחוטה. ואף לגנוב דעת הבריות בדברים אפילו במלה אחת של שפת חלקות או גניבת דעת או במעשה שמראה שעושה בשבילן ואינו עושה - אסור מפני שמחזיקים לו טובה בחנם.

שולחן ערוך הרב חושן משפט הלכות אונאה וגניבת דעת סעיף יא-ב

The Shulchan Aruch HaRav rules that only Geneivat Da'at at which causes financial loss is an issur min haTorah.

1. See the previous shiur on Emet and Sheker as to whether Ya'akov was justified in acting in this way.

B] HOW FAR MUST WE GO TO AVOID MISLEADING OTHERS?

8. מתני' שולח אדם ירך לעובד כוכבים שגיד הנשה בתוכה מפני שמקומו ניכר.

משנה חולין צג:

The Mishna in Chulin deals with the question of when it is allowed to sell meat to a non-Jew and rules that this is allowed only if it is clear that the gid hanashe has not been removed i.e. that the meat is not kosher. But why should we care if he thinks that it is kosher? Does it make any difference to him? The Gemara starts by suggesting that our concern is that the meat may be sold on to a Jew, but goes onto a different explanation

9. גמ' שלמה - אין, חתוכה - לא משום דקא גניב ליה לדעתיה. דאמר שמואל: אסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעתו של עובד כוכבים. תניא היה ר' מאיר אומר אל יסרהב אדם לחבירו לסעוד אצלו ויודע בו שאינו סועד. ולא ירבה לו בתקרובת ויודע בו שאינו מקבל. ולא יפתח לו חביות המכורות לחנוני א"כ הודיעו (רש"י - מפני שגונב לכו להחזיק לו טובה חנם). ולא יאמר לו סוך שמן מפך ריקן, ואם בשביל כבודו מותר. איני!! והא עולא איקלע לבי רב יהודה פתח לו חביות המכורות לחנוני! אודועי אודעיה. ואיבעית אימא שאני עולא דחביב ליה לרב יהודה דבלאו הכי נמי פתוחי מפתח ליה. ת"ר לא ילך אדם לבית האבל ובידו לגין המתקשקש ולא ימלאנו מים מפני שמתעהו ואם יש שם חבר עיר מותר (רש"י - דגדול כבוד הכריות). ת"ר לא ימכור אדם לחבירו סנדל של מתה בכלל של חיה שחוטה מפני ב' דברים - א' מפני שמתעהו וא' מפני הסכנה. ולא ישגר אדם לחבירו חבית של יין ושמן צף על פיה. ומעשה באחד ששיגר לחבירו חבית של יין ושמן צף על פיה והלך וזימן עליה אורחין ונכנסו מצאה שהיא של יין וחנק את עצמו.

גמרא חולין צג - צד.

The Gemara explains that the concern here is 'Geneivat Da'at' i.e. it would be a deception on our part to allow the non-Jew to believe that the meat was kosher, even though he can eat any meat that he wants. He may consider kosher meat to be superior and therefore it would be assur to mislead him in this regard. The Gemara gives other examples of Geneivat Da'at:-

- (i) Pressing someone to come for a meal when you know that will say no.
- (ii) Opening a new bottle of wine where the guest thinks that you are doing it especially for him, but really you have to open it anyway.
- (iii) Offering things that you don't really have to people you know will refuse.
- (iv) Walking into a shiva house with what looks like a bottle of wine but which is really full of water.
- (v) Selling a shoe made of leather which you say is from a shechted healthy animal but which really came from a sick animal which died.
- (vi) Selling a barrel of oil which is in fact wine with only a thin layer of oil on the top

• It is clear that the prohibition also applies to misleading non-Jews. But why? The verse says clearly 'ish beamito' which seems to indicate a prohibition between Jews only!

10. ואיסור גניבת דעתו של נכרי כתבו קצת רבותינו צ"ש בעלי התוספות ז"ל שהוא איסור תורה. דנפקא לן מדכתיב לא תגנבו ולא תכחשו וגו'. וכי כתיב צסיפא דקרא איש צעמיתו דממעט גוי, הכיח אולא תכחשו ולא תשקרו קאי, וצמקוס שאין חילול השם בדבר. ודיקא נמי דלא כתיב מעמיתו או לעמיתו, והיינו נמי דיהבינן אגחא צלא תגנבו

חידושי הריטב"א חולין צד.

The Ritva points out that the word 'amito' only qualifies the last part of the verse and one of his proofs is from the ta'amim - the notes of the verse. Interestingly, the notes are being used to interpret the Torah mitzva.

11. היכי מכרזינן? אמר רב יצחק בר יוסף נפל בישראל לבני חילא. ולימא נפל טריפתא לבני חילא. לא זבניי והא קמטעי להו!! אינהו הוא דקמטעו נפשייהו. כי הא דמר זוטרא בריה דרב נחמן הוה קאזיל מסיכרא לבי מחוזא ורבה ורב ספרא הוו קא אתו לסיכרא. פגעו אהדדי. הוא סבר לאפיה הוא דקאתו. אמר להו למה להו לרבנן דטרוח ואתו כולי האי! א"ל רב ספרא אנן לא הוה ידעינן דקאתי מר, אי הוה ידעינן טפי הוה טרחינן. א"ל רבא מ"ט אמרת ליה הכי דאחלישתיה לדעתיה? א"ל והא קא מטעינן ליה! אינהו הוא דקא מטעי נפשייהו.

חולין צד.

The Gemara relates various incidents where 'people are fooling themselves' and the other person is not responsible for their misunderstanding. The two cases given here are:

- (i) Where a Jewish butcher is selling off treif meat for non-Jews. He does not have to tell them explicitly that it is treif.
- (ii) Where Rav Safra mistakenly thought that two Rabbis had come especially to greet him on the road into their town. They did not have to tell him explicitly that they had not come to meet him.

• Why should these apparent misrepresentations be permitted when other examples we saw above are not?

12. אינהו הוא דקא מטעו אנפשייהו. דלא משיילי אי טרפה אי כשרה והאי דקתני לעיל מפני שמטעכו צמוכר לו בחזקת שחוטא וכן הפותח חציות המכורות לחנוני דאומר לו צעצילך אני פותחם דודאי גונב דעת איהו הוא דמטעי אנפשיה. אחרי שאנו לא אמרנו לו לקראתך ילאנו

רשי שם

Rashi's understanding is that if one says nothing and they jump to their own false conclusions, this would be permitted.

13. אינהו דקא מטעהו אנפשייהו לכך נראה דהתם בסתם ואסור משום שאין לאורח לאסוקי אדעתיה דמכורות לחנוני אבל הכא איבעי להו לאסוקי אדעתיה דטרפה היא ומר זוטרא איבעי ליה לאסוקי אדעתיה שלא לקראתו היו באים אלא לצורך עצמם

תוס' שם

Tosafot rules that sometimes one might be misleading someone by remaining silent - specifically if it is reasonable for them to come to the conclusion that they reached.

14. אסור לאדם להנהיג עצמו בדברי חלקות ופיתוי ולא יהיה אחד בפה ואחד בלב אלא תוכו וקברו והענין שבלב הוא הדבר שבפה ואסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעת הנכרי

רמבם משנה תורה דעות ב'ו

The Rambam rules the halacha of 'echad belev v'echad bepeh' - a person must be honest and not hypocritical - and quotes the principle Geneivat Da'at. He is clearly not restricting this to monetary issues

15. אסור לרמות את בני אדם במקח וממכר או לגנוב את דעתם ואחד עובד כוכבים ואחד ישראל שוים בדבר זה היה יודע שיש בממכרו מום יודיעו ללוקח ואפילו לגנוב דעת הבריות בדברים אסור.

רמבם משנה תורה מכירה יח"א

The Rambam separately rules the halacha of honesty in business and the obligation to inform a buyer - Jew or non-Jew of any defect in the goods being sold

16. אסור לרמות בני אדם במקח וממכר או לגנוב דעתם, כגון אם יש מום במקחו צריך להודיעו ללוקח. אף אם הוא עובד כוכבים לא ימכור לו בשר נבילה בחזקת שחוטא. ואף לגנוב דעת הבריות בדברים, שמראה שעושה בשבילו ואינו עושה, אסור ואם הוא דבר דאי בעי ליה לאסוקי אדעתיה שאינו עושה בשבילו, ומטעה עצמו שסובר שעושה בשבילו לכבודו, כגון שפגע בחבירו בדרך וסבור זה שיצא לקראתו לכבודו, אין צריך להודיעו.

שולחן ערוך חושן משפט הלכות אונאה ומקח טעות סימן רכח סעיף ו

The Shulchan Aruch rules like Tosafot. If a person comes to unreasonable conclusions, they are considered to be 'fooling themselves' and we have no responsibility for their assumptions.

17. כיוצא בו - רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו, יאמר להם: רוצח אני. אמרו לו: אף על פי כן - יקבל מהם

משנה שביעית יח

If the residents of a city of refuge come out to honour a visitor, he must tell them if he is also a killer, like them. If they still wish to honour him, so be it.

18. בר נש דתני חדא מיכלא והוא אזל לאתר ואינן מוקרין ליה בגין תרתיי צריך מימר לון אנא חדא מיכלא אנא חכם

ירושלמי שם הל' ג

Similarly, if people honour someone as a talmid chacham, he must correct them if he is not a great as people think, otherwise it would be Geneivat Da'at.

19. וְלֹא תִזְנוּ אִישׁ אֶת-עֵמִיתוֹ (ספורנו - אפילו בדברים וגניבת דעת)

ויקרא כה"ז

The Torah includes a separate issur of 'ona'at devarim'. Seforno understands this to include Geneivat Da'at.

20. קפ"ד החלק השביעי - מי שמתעה את חברו לאמר כי עשה עמו טובה או דיבר טוב עליו ולא עשה. אמרו רבותינו זכרונם לברכה (חולין צד.) אסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעת נכרי. והנה החטא הזה חמור אצל חכמי ישראל יותר מגזל הנכרי, יען וביען כי שפת שקר אשמה רבה, ונתחייבנו על גדרי האמת, כי הוא מיסודי הנפש.

שערי תשובה לרבינו יונה שער ג סי' קפ"ד

Rabbeinu Yona explains that deception through speech is worse than other theft since it goes to the foundation of the soul.

21. וַיִּצַר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָא מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נֶשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה.

בראשית פרק ב פסוק ז

God breathed the soul into man.

22. וברא ה' אלקים ית אדם עפרא מן ארעא ונפח באפוהי נשמתא דחיי והוות באדם לרוח ממללא.

אונקלוס שם

Unkelos translates this as granting to human beings the power of speech.

A] Practical Examples and Questions

1. Quality of Goods

- low quality goods for high prices
- low quality goods even for low prices - fake NIKE etc.
- faulty goods - is it obvious to the buyer?
- covering up faults -vs- showing things at their best

2. Advertising

- false or misleading information
- inflated "old price"
- "cheapest in town"
- "clearance sale"
- advertorials
- lying about low profits to keep prices high
- disclaimers and small print
- loss-leaders

3. Passive deceit

- silence is no defense
- selling 'seconds' as cheap 'bests'
- selling out of date produce
- getting a promotion when you're planning to resign
- enrolling in a school without meaning to stay on

4. Promises

- "if your not totally satisfied, your money back!"

5. Gifts

- putting expensive labels on cheap gifts
- giving second hand gifts as new
- collecting for eg teacher and not contributing
- adding your name to a present
- cheap whisky in expensive bottles
- where gift is not from you - but n.b. what if they would prefer not to know
- is he fooling himself - 'flowers from the firm'

6. Pressing Invitations

- to eat; a ride from the wedding
- pressing -vs- politeness

7. False Kavod
- opening wine 'especially'
 - giving someone a ride to the other side of town when you're going there anyway
 - leftover drinks from the party
 - "For *you*... a special discount!!"
 - False excuses
8. Hypocrisy
- Pretending to be a tzadik(et)/ talmid chacham
 - False greetings - insincerity -vs- politeness
 - A curse inside a blessing!
9. Prying
- Lying for the purposes of prying - 'tell me all about it, maybe I can help..'
10. Unfair advantages
- Jumping the queue because of an "emergency"
11. Cheating
- Cheating in tests; n.b. lifnei iver if you help cheaters
 - forging certificates and qualifications
 - 'embellishing' resumes

B]Some(possible)heterim

1. For Shalom

2. For their Kavod

- no intention for your benefit
- pressing a talmid chacham to come to top table when you know he won't eat

3. Fooling himself?

- if common sense tells that it wasn't done for him; not just distant possibility
- giving away a non-kosher bottle of wine to a non-Jew and he thinks it may be kosher
- popping in at a wedding when it's known that you work nearby
- selling 'seconds' very cheap in a market - no need to say they are 'seconds'
- they jump to false conclusions - 'thank you for davening for me'; inform unless it upsets

4. You would do it anyway

C]DoingTeshuva

- if they have not yet paid you back - inform them
- if they have paid you back - ask for mechila
- plus normal requirements עזיבת החטא, חרטה, וידוי, קבלה לעתיד
- even if shogeg - gave a fake bottle of whisky by mistake

C] HUMAN AND DIVINE TRUTHS - SOME HASHKAFIC PERSPECTIVES

23. אמר רבא: מריש הוה אמינא ליכא קושטא בעלמא, אמר לי ההוא מרבנן ורב טבות שמיה, ואמרי לה רב טביומי שמיה, דאי הווי יהבי ליה כל חללי דעלמא לא הווי משני בדיבוריה. זימנא חדא איקלעי לההוא אתרא, וקושטא שמיה, ולא הווי משני בדיבוריהו, ולא הווי מייט איניש מהתם בלא זימניה. נסיבי איתתא מינהון, והווי לי תרתין בנין מינה. יומא חד הווי יתבא דביתהו וקא חייפא רישא, אתאי שיבבתה טרפא אדשא. סבר: לאו אורח ארעא, אמר לה: 'ליתא הכא'. שכיבו ליה תרתין בנין. אתו אינשי דאתרא לקמיה, אמרו ליה: 'מאי האי?' אמר להו: 'הכי הוה מעשה'. אמרו ליה: 'במטותא מינד, פוק מאתריך, ולא תגרי בהו מותנא בהנד אינשי'.

סנהדרין צו.

The Gemara tells us an agadata of the Amora who would never tell a lie, so he went to the land where no one ever lied and no one ever died. But things did not go too well!! The Gemara is stressing that emet is not an absolute value in this world and to insist on emet as a black and white issue is to try and live in olam haba!

24. א"ר סימון: בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות. מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא. הה"ד (תהלים פה:יא) חֶסֶד וְאֱמֶת נִפְגְּשׁוּ צְדָק וְשָׁלוֹם נִשְׁקוּ: חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה. מה עשה הקב"ה? נטל אמת והשליכו לארץ הה"ד (דניאל ח:יב) וְתִשְׁלַךְ אֱמֶת אֶרְצָה. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה - רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך!! תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פה:יב) אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח.

בראשית רבה פרשה ח ד"ה ה א"ר סימון

Emet was thrown from the heavens to earth in recognition that the concept of truth is grey in olam hazeh.